

HISTORIK ÖVER IOGT LOGEN 1932 EDEFORS

Av Eric Stenberg, Harads

Godtemplarorden kom till Sverige 1879 och samma år bildades den första nykterhetslogen i Göteborg. Den 15 januari 1894 samlades ca tjugo personer i sockenstugan i Harads för att bilda en nykterhetsförening. Sammankallande var folkskolläraren, sedermera riksdagsmannen, J. E. Granlund. Beslutet vid mötet blev att bilda en nykterhetsförening och samtidigt ansöka om medlemskap i "storlogen av IOGT". Ansökan beviljades och Logen 1932 Edefors blev till. Logen är fortfarande verksam 111 år efter bildandet, och är därmed bygdens äldsta verksamma förening.

De första åren efter bildandet hölls verksamheten i sockenstugan, men allteftersom verksamheten ökade och fler anslöt sig uppstod behovet av en lokal, som även kunde vara en allmän samlingsplats för bygden. 1906 beslutade Logen att uppföra en allmän samlingslokal för en beräknad kostnad av 7 400 kronor. Lokalen invigdes hösten 1906 och fick namnet "Ordenshuset". Huset låg rakt nedanför nuvarande missionshus.

I huset fanns möjligheter till filmvisning, teater och fester. Logen var nu i full verksamhet med möten, studiecirkel i bl a lyrik, mötesteknik och sång. Logen drev också det kommunala biblioteket med sammanlagt 600 band samt biografverksamhet.

Logen hade nu 100 medlemmar, men ur gamla protokoll kan man läsa, att sammanhållningen i styrelsen inte var den bästa. Ex. 1923 krävdes att ordföranden skulle avgå, "enär han undanhåller skrivelser och visar försumligheter", samt att ny sekreterare skulle sökas, "enär nuvarande fullständigt bortglömmer sina plikter". Från tidigare protokoll kan man också läsa ett beslut att sälja tio lotter till förmån för hungrande i Ryssland, att fastställa en karenstid på två månader för tre personer, som sökte inträde, varunder de skulle fullständigt avhålla sig från spritdrycker. I annat fall skulle deras ansökningar lämnas utan avseende. Ett märkligt beslut är kommunens nykterhetsnämnds framställning om ett anslag på 50 kronor för nykterhetsupplysning. Framställningen beviljades, liksom orkesterföreningens och sångkörens önskan om inköp av ett piano.

Under 1930-talet avtog verksamheten för att under åren 1933-35 vara helt vilande. 1936 kom Arne Blomgren till Harads, och han tog initiativ till att starta Logen på nytt, och den har sedan dess varit i oavbruten verksamhet. 1939 drabbades Logen av ett hårt slag, när deras lokal den 21 januari vid en

biograf föreställning brann ned. Elden startade i maskinrummet. Omedelbart efter branden började man planera för en ny lokal, och hösten 1940 invigdes den nya lokalen, som fick namnet Edeborg. Lokalen överläts år 2000 till Bykraft. Logen hade då i 94 år drivit en allmän samlingslokal i Harads, där alla hade rätt att samlas till aktiviteter.

40- och 50-talen var en verksam tid. Mötes- och studieverksamheten var livlig. Det spelades teater och revyer. Danser och basarer anordnades, tävlingar av olika slag förekom, bl a sparkstötningstävlan. Bion kördes två gånger i veckan och så hade Logen ansvaret för det kommunala biblioteket.

Verksamheten har under åren haft framgångar och dalar. Två starka ledare, som bör nämnas, är Arne Blomgren, som uppstartade logen 1936 och som med sitt stora kulturella intresse satte prägel på verksamheten, samt Folke Kallin, som med sin entusiasm och sitt teaterintresse drog många medlemmar till Logen. En till bör också nämnas, Eva Blomgren, som under många årtionden hade ansvar för biografverksamheten.

Under senare tid har verksamheten avtagit, särskilt efter överlåtandet av Edeborg. Ansvaret för lokalen krävde mycket tid och kraft och orsakade ständiga ekonomiska bekymmer. Logen redovisar år 2005 arton medlemmar, varav endast sju bor i Edefors församling. Skrivaren till denna artikel valdes till ordförande för Logen 1963 och är det fortfarande efter 42 år.

Medlemmar i IOGT Logen 1932 Edefors

Fr.v. Eric Stenberg, Agnes Betzén, Eva Blomgren, Halvor Zerpe, Britt Zerpe